

Verslag en bevindingen van de informateurs

*ter voorbereiding van de collegevorming 2010
in de gemeente Bergen*

1. Inleiding
2. Opdracht
3. Werkwijze
4. Inventarisatie van de standpunten van de fracties m.b.t. de vragenlijst
5. De Collegesamenstelling
6. Drie of vier wethouders : de argumenten
7. Drie of vier partijencoalitie: de argumenten
8. Visie op het collegeprogramma
9. Van informatie naar formatie
10. De conclusies en adviezen van de informateurs

1. Inleiding

De formateurs hebben hun opdracht ontvangen van de gezamenlijke lijsttrekkers bij de gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 2010. De opdracht werd openbaar gemaakt tijdens het openbaar debat verkiezingsuitslag van 6 maart jl.

2. De opdracht

- a) Het inventariseren van de mogelijkheden van coalitievorming c.q. collegevorming, rekening houdend met de verkiezingsuitslag;
- b) Het inventariseren van door de partijen naar voren gebrachte onderwerpen die ter sprake zouden moeten komen bij de programmaonderhandelingen;
- c) Het uitbrengen van een advies m.b.t. de volgende formatiefase in het proces van collegevorming.

3. De werkwijze

Wij hebben op dinsdag 9 maart en woensdag 10 maart gesprekken gevoerd met twee vertegenwoordigers van elk van de zes partijen.

Deze gesprekken vonden plaats aan de hand van een door ons opgestelde lijst met vragen, die van te voren aan de fracties was voorgelegd. Eveneens hebben wij kennis genomen van de met betrekking tot de collegevorming gedane uitspraken van de lijsttrekkers tijdens het openbaar debat verkiezingsuitslag van 6 maart.

4. Inventarisatie van de standpunten van de fracties m.b.t. de vragenlijst

Uit de in goede sfeer en open gevoerde gesprekken met de fractievertegenwoordigers hebben wij de volgende thema's als essentieel voor het verdere proces van collegevorming gedestilleerd:

- de collegesamenstelling,
- de keuze voor drie of vier wethouders,
- de keuze voor een drie of vier partijencollege c.q. coalitie,
- de visie van de partijen op het collegeprogramma,
- de keuze van de formateur.

5. De collegesamenstelling

Alle partijen zijn in principe bereid deel te nemen aan het nieuw te vormen college. Dit geldt ook voor de Partij van de Arbeid, waarbij de fractie onder ogen ziet dat zij op grond van haar verkiezingsresultaat in eerste instantie op de achterhand zit ("bescheiden opstelling"). Ook is voor alle partijen een argument voor hun keuze dat het nieuwe college op een solide meerderheid in de nieuwe raad moet steunen.

Eerste optie

Voor Gemeentebelangen, VVD en GroenLinks is de eerste optie een college bestaande uit deze drie partijen: GB, VVD en GroenLinks (15/23).

Voor alle drie geldt als argumentatie, dat alle drie winnaars zijn in de verkiezingen, dat zij de drie grootste partijen vormen en een eerste voorkeur voor een drie – partijen - college hebben.

Voor het CDA is de eerste optie een college bestaande uit Gemeentebelangen, VVD, GroenLinks en CDA (18/23)

Argumentatie: ook het CDA vindt dat recht moet worden gedaan aan de verkiezingsuitslag, maar deze is niet alleen zaligmakend. Het verdient aanbeveling ook te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn met niet winnende partijen. Ook het standpunt van het CDA inzake de vraag drie of vier wethouders weegt hier zwaar (zie aldaar).

Voor D66 is de eerste optie een college bestaande uit Gemeentebelangen, VVD, GroenLinks en D66 (18/23).

Argumentatie: Door D66 en GroenLinks deel te laten uitmaken van het college, wordt recht gedaan aan de verkiezingsuitslag, waarbij D66 en GroenLinks de grote winnaars waren.

Tweede optie

Voor Gemeentebelangen is de tweede optie een college steunend op Gemeentebelangen, VVD en D66 (14/23).

Voor de VVD is de tweede optie een college bestaande uit Gemeentebelangen, VVD, GroenLinks en D66 (18/23).

GroenLinks heeft als tweede optie een college van Gemeentebelangen, GroenLinks en D66 (13/23).

6. Drie of vier wethouders

Het moge duidelijk zijn, dat de opvattingen van de partijen over het meest gewenste aantal wethouders en over het meest gewenste aantal collegepartijen nauw met elkaar verweven zijn. Het antwoord op de ene vraag impliceert in feite een zelfde antwoord op de andere vraag. Uiteraard kan voor de ene partij het aantal wethouders richtinggevend zijn voor het gewenste aantal collegepartijen, omgekeerd kan voor een andere partij het gewenste aantal collegepartijen richtinggevend zijn voor het aantal wethouders.

Gemeentebelangen, VVD en GroenLinks hebben een voorkeur voor een college bestaande uit drie wethouders.

Een zwaarwegend argument voor deze voorkeur is, dat daarmee de huidige wethoudersformatie van 3,6 fte kan worden teruggebracht tot 3,0 fte. In het kader van de te verwachten noodzakelijke bezuinigingen, zou dit een duidelijk signaal zijn dat ook het college zelf daaraan een bijdrage levert.

CDA en D66 spreken een voorkeur uit voor een college bestaande uit vier wethouders.

Voor het CDA geldt, dat bij uitval door ziekte van een collegelid, de werkdruk door de drie overige wethouders beter te beheersen is. Ook is er dan meer ruimte voor een mix van nieuwe en ervaren krachten in het college. Het CDA acht een collegeformatie van 3,6 naar de burgerij toe goed te verantwoorden.

D66 is van mening, dat een college van vier wethouders minder kwetsbaar is voor tijdelijke uitval van een van de collegeleden. Bovendien schept het de mogelijkheid, het wethouderschap in deeltijd te kunnen verrichten.

7. Drie of vier partijen coalitie

Alle partijen bepleiten voor de komende raadsperiode een nauwere binding tussen college en coalitiepartijen dan het geval was in de vorige raadsperiode.

Gemeentebelangen, VVD en GroenLinks zijn van mening, dat een driepartijen coalitie de beste voorwaarden schept voor een sterk “commitment” van de partijen aan het collegeprogramma. Hoe breder de coalitie, hoe minder de noodzaak tot “commitment” gevoeld zal worden.

Het CDA heeft een voorkeur voor een vier partijen coalitie. Deze opvatting is een logisch uitvloeisel van de zwaarwegende opvatting van de partij over het aantal wethouders en het standpunt over de meest gewenste samenstelling van het college.

D66 heeft een voorkeur voor een vier partijen coalitie. Zo'n coalitie bevordert de stabiliteit en de continuïteit van het college en kan de besluitvorming in de raad versnellen.

8. Visie op het collegeprogramma

Alle partijen zijn doordrongen van de noodzaak en onvermijdelijkheid van ingrijpende bezuinigingen. Een akkoord daarover is essentieel voor het slagen van welke collegeonderhandelingen dan ook. Deze overwegingen hebben ongetwijfeld ten grondslag gelegen aan de door ons geconstateerde begrijpelijke terughoudendheid bij de partijen, zich concreet uit te spreken over waar en hoe bezuinigd moet worden.

Als informateurs delen wij deze terughoudende opstelling in de informatiefase. Wij beperken ons hier dan ook tot een opsomming van de onderwerpen, die volgens de verschillende partijen bij de collegevorming ter sprake moeten komen. Deze opsomming is niet limitatief, wel indicatief voor waarover in de formatiefase gesproken moet worden:

- bezuinigingen (eigen organisatie)
- gemeentelijke belastingen
- nieuw gemeentehuis
- woningbouw: waar en voor wie
- buitengebied
- accommodatiebeleid (bibliotheken, Blinkerd/Oorsprong, zwembadvoorziening Egmond)
- armoedebeleid/WMO
- basisvoorzieningen
- toerisme/recreatie
- sportbeleid
- klimaatbeleid
- gemeente, kernen, burgers

Met betrekking tot de besluiten genomen onder het vorige college, spreken alle partijen zich uit voor continuïteit van bestuur.

9. Van informatie naar formatie

Formateur.

Gemeentebelangen, GroenLinks en CDA zijn voorstander van een door en vanuit Gemeentebelangen, zijnde de grootste partij, aan te wijzen formateur.

De VVD kiest voor een formateur afkomstig uit en van de twee grootste partijen, Gemeentebelangen en de VVD.

D66 wil dat de informateurs in een openbare vergadering aan de raad een voorstel doen voor het aanstellen van twee formateurs.

Gemeentebelangen kan zich voorstellen dat bij eventuele problemen, een formateur wordt gezocht die los van en boven de partijen staat.

Verantwoording informatie.

Voor wat betreft de afsluiting van de informatiefase, spreken Gemeentebelangen, VVD, GroenLinks, CDA en PvdA zich uit voor het afleggen van verantwoording voor het gehele proces van collegevorming - informatie en formatie - bij de presentatie van het nieuwe college in een openbare raadsvergadering .

D66 stelt voor dat de informateurs rapporteren in een openbare raadsvergadering.

10. De conclusies en adviezen van de informateurs

Op basis van onze interpretatie van de hier boven weergegeven standpunten van de vertegenwoordigers van de fracties, komen wij tot de volgende aanbevelingen.

Gemeentebelangen, VVD en GroenLinks hebben als eerste optie een college bestaande uit deze drie partijen. Impliciet spreken zij hiermede uit, dat zij een akkoord over een collegeprogramma mogelijk achten. Zij zijn alle drie verkiezingswinnaars, er wordt derhalve recht gedaan aan de verkiezingsuitslag. Daarnaast hebben zij een eensgezinde voorkeur voor een drie – partijen - coalitie en een college bestaande uit drie wethouders. Zij achten de algemeen gewenste nauwere binding van collegepartijen aan college het best bereikbaar in een drie partijencoalitie. De partijen beschikken met 15/23 raadszetels over een getalsmatig solide meerderheid.

Onze conclusie is, dat op grond hiervan in eerste instantie moet worden geprobeerd, een college bestaande uit Gemeentebelangen, VVD en GroenLinks te vormen.

Als deze poging tot een drie partijen college niet slaagt, zou getalsmatig nog gedacht kunnen worden aan een drie partijencoalitie met daarin D66 of CDA. Een probleem daarbij is wel, dat zowel CDA als D66 een duidelijke voorkeur hebben uitgesproken voor een college van vier wethouders en een vier partijen coalitie.

Een andere optie bij het niet slagen van de poging een college van Gemeentebelangen, VVD en GroenLinks te formeren, is die van een vier partijencoalitie. In dat geval zouden naar onze mening CDA en D66 weer volop in beeld moeten komen.

Daarbij zou moeten worden meegewogen, dat D66 verkiezingswinnaar is, terwijl het CDA verliezer was. Waarbij weer wel aangetekend moet worden dat het CDA qua stemmenaantal de 4^e partij is. Het gegeven verkiezingsverliezer te zijn, geldt hierbij in nog veel sterkere mate voor de PvdA.

Tenslotte zijn wij van mening dat de formateur door en vanuit Gemeentebelangen moet worden aangewezen. Ons argument daarvoor is drieërlei. Gemeentebelangen behoort tot de drie partijen die naar ons oordeel als eersten een college zullen gaan vormen, Gemeentebelangen is daarbij de grootste partij en in de derde plaats is er onder de partijen brede steun voor de opvatting dat de grootste partij de formateur levert

De Informateurs
Jan Blok
Niek Weel
Bergen, 16 maart 2010